

Μνημονεύετε Αλέξανδρο Παπαδιαμάντη

/ Γενικά Θέματα / Λογοτεχνία (ποίηση & πεζογραφία)

“Εγεννήθην εν Σκιάθω, τη 4η Μαρτίου 1851. Εβγήκα από το Ελληνικόν Σχολείον εις τα 1863, αλλά μόνον τω 1867 εστάλην εις το Γυμνάσιον Χαλκίδος, όπου ήκουσα την Α και Β τάξιν. Την Γ εμαθήτευσα εις Πειραιά, είτα διέκοψα τας σπουδάς μου και έμεινα εις την πατρίδα. Κατά Ιούλιον του 1872 υπήγα εις το Άγιον Όρος χάριν προσκυνήσεως, όπου έμεινα ολίγους μήνας. Τω 1873 ήλθα εις Αθήνας και εφοίτησα εις την Δ του Βαρβακείου. Τω 1874 ενεγράφην εις την Φιλοσοφικήν Σχολήν, όπου ήκουα κατ’ εκλογήν ολίγα μαθήματα φιλολογικά, κατ’ ιδίαν δε ησχολούμην εις τα ξένας γλώσσας. Μικρὸς εξωγράφιζα Αγίους, είτα έγραφα στίχους, και εδοκίμαζα να συντάξω κωμωδίας. Τω 1868 επεχείρησα να γράψω μυθιστόρημα. Τω 1879 εδημοσιεύθη «Η Μετανάστις» , έργον μου, εις το περιοδικὸν «Σωτήρας». Τω 1882 εδημοσιεύθη «Οι έμποροι των Εθνών» εις το «Μὴ χάνεσαι». Αργότερα έγραφα περί τα εκατόν διηγήματα, δημοσιευθέντα εις διάφορα περιοδικά και εφημερίδας” **(Απόσπασμα από Αυτοβιογραφία του Παπαδιαμάντη).**

Έτσι περιγράφει τον βίο του ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, Ο «κοσμοκαλόγερος» των ελληνικών γραμμάτων, ο οποίος κοιμήθη μία μέρα σαν σήμερα το 1911.

Τις τελευταίες ημέρες της επίγειας ζωής του έμοιαζε να προετοιμάζεται για την αναχώρηση αυτή, αφού περνούσε ολόκληρες μέρες σε σιωπή μέσα στο δωμάτιο του! «Πώς βαστά να μην μιλά τόσες ώρες»; αναρωτιόντουσαν οι αδελφές του. **Ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης** μετά την μεγάλη εντύπωση και το ζύμωμά του με την ελληνική γλώσσα, αλλά και ξένες γλώσσες που έμαθε μόνος του, άρχισε να προετοιμάζεται και πάλιν μόνος του για την εντύπωση στην γλώσσα του μέλλοντος αιώνος. Την σιωπή! Την γλώσσα των γλωσσών!

Τα πρώτα χρόνια

Γεννήθηκε στη Σκιάθο στις 4 Μαρτίου 1851. Ήταν ένα από τα εννέα παιδιά του δάσκαλου και ιερέα Αδαμάντιου Εμμανουήλ (1817-1897) και της Γκιουλώς Μοραΐτη (1822-1896). Έτσι, ο νεαρός Αλέξανδρος μεγάλωσε μέσα σ' ένα κλίμα γεμάτο ευλάβεια και θρησκευτικότητα. Έμαθε τα πρώτα γράμματα στην πατρίδα του και στη Σκόπελο, φοίτησε κατόπιν στο γυμνάσιο της Χαλκίδας και ολοκλήρωσε τις γυμνασιακές του σπουδές στην Αθήνα (Βαρβάκειο) με χίλιες δυο στερήσεις. Το 1874 γράφτηκε στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, αλλά δεν πήρε το δίπλωμά του.

Ο Παπαδιαμάντης πολύ νέος άρχισε να συνεργάζεται με εφημερίδες και περιοδικά. Δημοσίευε ιδίως μεταφράσεις λογοτεχνικών έργων από τα αγγλικά και γαλλικά, γλώσσες που τις έμαθε μόνος του. Παράλληλα, άρχισε και το καθαυτό λογοτεχνικό του έργο. Τα πρώτα χρόνια καταγίνεται με ιστορικά μυθιστορήματα: «Μετανάστις (1880), «Οι Έμποροι των Εθνών» (1883), «Η Γυφτοπούλα» (1884). Γράφει και μερικά ποιήματα.

Το έργο

Γρήγορα, όμως, βρήκε τον αληθινό του δρόμο και στράφηκε προς το διήγημα. Ο «Χρήστος Μηλιόνης» (1885), εμπνευσμένος από ένα δημοτικό τραγούδι, είναι η απαρχή της στροφής αυτής. Από το 1885 καταγίνεται αποκλειστικά μ' αυτό το είδος. Γράφει μικρά και μεγάλα διηγήματα (νουβέλες): «Η Χολεριασμένη (1901), «Ο Πεντάρφανος» (1905), «Ο Νεκρός ταξιδιώτης (1910), «Η Φόνισσα» (1903), «Οι Μάγισσες (1900), «Η Νοσταλγός» (1894), τα «Χριστουγεννιάτικα διηγήματα», τα « Πρωτοχρονιάτικα διηγήματα και τα «Πασχαλινά διηγήματα».

Το πλούσιο διηγηματικό του έργο, με θέματα και τύπους από τις λαϊκές συνοικίες

της Αθήνας ή την απλοϊκή ζωή της κοινωνίας της Σκιάθου, τον παρουσιάζει συγγραφέα του είδους, που λέγεται ηθογραφία. Αλλά η ηθογραφία του είναι μόνο ο σκηνικός διάκοσμος, όπου κινούνται τα πρόσωπα και ξετυλίγονται τα γεγονότα. Ο Παπαδιαμάντης δεν αντιγράφει ήθη και έθιμα. Βλέπει τη λαϊκή ψυχή, ζει τις εκδηλώσεις και αποτυπώνει όλα αυτά στο έργο του, ένα έργο τελείως προσωπικό και ιδιότυπο ως προς την εκλογή των θεμάτων, την έμπνευση και τη γλώσσα.

Με τον Γιάννη Βλαχογιάννη στη Δεξαμενή, φωτογραφία άγνωστου (1908)

Το ύφος που μας χάρισε

Στο προσωπικό ύφος του Παπαδιαμάντη ανήκουν ακόμα η έντονη λατρεία της φύσης, η θρησκευτική ευλάβεια και η βυζαντινή μελωδία, που είναι διάχυτη στο έργο του. Άλλωστε, το λέει και ο ίδιος: «Όσον ζω και αναπνέω και σωφρονώ, δεν θα παύσω να υμνώ μετά λατρείας τον Χριστόν μου, να περιγράψω μετ' έρωτος την φύσιν και να ζωγραφώ μετά στοργής τα γνήσια ελληνικά ήθη».

Ο Παπαδιαμάντης χάρισε σελίδες αριστοτεχνικές στη νεοελληνική λογοτεχνία και θεωρείται ως ένας από τους κορυφαίους διηγηματογράφους μας. Ο νομπελίστας ποιητής Γιώργος Σεφέρης στο δοκίμιό του για τον Μακρυγιάννη έγραψε: «Ο Μακρυγιάννης είναι ο πιο σημαντικός πεζογράφος της νέας Ελληνικής

Λογοτεχνίας, αν όχι ο πιο μεγάλος, γιατί έχομε τον Παπαδιαμάντη».

Μνημονεύετε Αλέξανδρο Παπαδιαμάντη

Ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης έζησε τον περισσότερο χρόνο του στην Αθήνα και όταν κατάλαβε το τέλος του, αναζήτησε την αγαπημένη του Σκιάθο, όπου και πέθανε από πνευμονία τα ξημερώματα της 3ης Ιανουαρίου 1911.

“Όπου και να σας βρίσκει το κακό, αδελφοί,/ όπου και να θολώνει ο νους σας/ μνημονεύετε Διονύσιο Σολωμό/ και μνημονεύετε Αλέξανδρο Παπαδιαμάντη”, έγραφε ο Οδυσσέας Ελύτης στο “Άξιον Εστί”.

ope.gr